

12.5.1 Egenvård i skolan

Ur Socialstyrelsens allmänna råd om personlig assistans och sjukvårdsuppgifter SOSFS 1996:9 (S):

”Som egenvård dvs icke sjukvård, räknas de uppgifter som ansvarig läkare normalt lämnar en patient eller anhörig att sköta om. Uppgifter som förutsätter mer omfattande instruktioner och handledd träning av ansvarig läkare eller sjuksköterska är att hänföra till sjukvård, oavsett vem som utför uppgiften.”

När elever är i behov av medicinsk behandling under skoltid är det oftast frågan om enkla vårdhandlingar som faller under begreppet egenvård. Till egenvård (icke sjukvård) räknas de uppgifter som ansvarig läkare normalt lämnar till patient eller anhöriga att sköta om. Under skoltid kan föräldrarna behöva få hjälp av skolans personal att utföra dessa uppgifter.

Det är föräldrarnas ansvar att instruera personal, lämna över uppgiften som till exempel kan vara att ge medicin, sondmata eller att utföra intermittent katetrisering (tömma urinblåsan). Har föräldrarna svårt att förklara och instruera uppgiften, får de ta hjälp av annan person (kan vara skolsköterskan) som kan bistå dem. Om föräldrarna ej lever upp till sitt ansvar kan skolan eller skolsköterskan aldrig ställas till svars.

Personal som åtar sig uppgiften gör det på föräldrarnas uppdrag och ansvar. Uppdraget är frivilligt och utförs i tjänsten. På så sätt gäller den ansvarsförsäkring som alla kommunanställda i Huddinge Kommun har. Privata uppdrag täcks inte av ansvarsförsäkringen.

I de fall då en elev är i behov av sjukvård i skolan, måste uppgiften lösas individuellt, i samarbete med hälso- och sjukvården och skolan.

Om föräldrarna till exempel tar hjälp av hemsjukvården blir det sjukvårdande insats, även i fall där hemsjukvården står för information till annan personal. Då krävs delegering av uppgiften. Vederbörande kan då ställas till svars om något skulle gå gale.

Det är inte skolans uppgift att utföra egenvård. Det är upp till skolans rutiner om man accepterar överlämnande av arbetsuppgift mellan föräldrar och personal. För att ta över föräldrauppgiften kan skolan kräva formellt överlåtande samt tydligt nedskrivna instruktioner. Dessa instruktioner bör förnyas varje läsår.

Delegering

Vissa sjukvårdsuppgifter kan delegeras till icke medicinsk skolad personal. Med delegering avses att någon person som tillhör hälso- och sjukvården och som är formellt kompetent för en medicinsk arbetsuppgift, överlåter denna till en annan person som saknar formell kompetens, men som är reellt kompetent för uppgiften. Elever med funktionshinder har ibland personlig assistent. Den personliga assistenten kan då utföra uppgifter både av egenvårdskaraktär och uppgifter som hänförs till sjukvård. De arbetsuppgifter som är av sjukvårdande karaktär skall då vara skriftligt delegerade av sjuksköterska eller behandlande läkare. Se SOFS 1997:14 (M). Delegering skall användas restriktivt och den som delegerar uppgiften är ansvarig för att den som fått uppgiften klarar uppgiften. Skolsköterskor och skolläkare bör inte delegera sjukvårdande uppgifter inom skolan.

Förvaring av elevers mediciner i skolan

Elevers föräldrar ansvarar för att elevens mediciner finns tillgängliga, att de inte har passerat utgångsdatum, att medicinerna är märkta med namn och personnummer och att en skriftlig ordination finns där medicinerna förvaras. I princip skall mediciner alltid förvaras inlåsta, för att minska risken för intoxikationstillbud. Det är viktigt att föräldrar och skolpersonal kommer överens om en säker förvaring och att all berörd personal är informerad. Äldre elever kan ibland själv ta ansvar över sin medicinering.

Ansvarsgången vid egenvård

- Rektorn som är ansvarig för att elevens skolgång ska kunna genomföras, får i samråd med föräldrar och personal bedöma och besluta om vem som kan åta sig uppgiften i skolan. Rektorn är också ytterst ansvarig för att elevers och lärares arbetsmiljö är så god att uppgiften kan genomföras i en lugn och trygg miljö.
- Behandlande läkare är ansvarig för att ordinationen är korrekt, tydlig och skriftlig samt avgör om uppgiften kan överlämnas till föräldrar som egenvård.
- Föräldrarna ansvarar för att överlämna korrekt information om hur uppgiften ska genomföras till berörd personal. Föräldrar ansvarar för elevens läkemedel enligt ovan.
- Skolsköterskan skall känna till elevens grundsjukdom och behandling och bör vara informerad om uppdraget. Skolsköterskan kan bidra med hjälp, stöd och information till personalen i skolan, men bör inte åta sig att utföra uppdraget annat än i undantagsfall. Vid behov deltar även skolläkaren i informationsprocessen.
- Uppdraget är frivilligt. Personal måste inte åta sig uppdraget. Alla kommunanställda inom Huddinge Kommun är ansvarsförsäkrade. Om uppdraget utförs i tjänsten gäller ansvarsförsäkringen.

För att öka den medicinska säkerheten för eleverna samt trygghet för samtliga berörda, rekommenderar skolhälsovårdsenheten att instruktionen är skriftlig. Blanketter för egenvård avseende läkemedelshandling, sondmatning och RIK (ren intermitterent katetrisering, tömning av urinblåsan) är framtagna och kan användas vid behov.